
Karnabharam of Bhasa

——
మహాకవిశ్రీభాసప్రణీతం కర్ణభారమ్

——
Document Information

Text title : mahAkavishrIbhAsapraNItaM karNabhAram

File name : karNabhAra.itx

Category : major_works

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Bhasa

Transliterated by : questions.sanskrit at gmail.com <http://learnsanskrit.org/>

Proofread by : questions.sanskrit at gmail.com

Latest update : March 12, 2023

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

మహాకవిశ్రీభాసప్రణీతం కర్ణభారమ్

॥ శ్రీః ॥

శ్రీగణేశాయ నమః ।

(నాన్యతే తతః ప్రవిశతి సూత్రధారః)

సూత్రధారః-

నరమృగపతివర్షాలోకనభ్రాస్తనారీ-

నరదనుజసుపర్వనాతపాతాలలోకః ।

కరజకులిశపాలీభిన్నదైత్యన్ద్రవణాః

సురరిపుబలహంతా శ్రీధరోఽస్తు శ్రియే వః ॥ ౧॥

ఏవమార్యమిశ్రాన్ విజ్ఞాపయామి । అయే కిన్నుఖలు మయి విజ్ఞాపనవ్యగ్రే

శబ్ద ఇవ శ్రూయతే । అఙ్గ ! పశ్యామి ।

(నేపథ్యే)

భో భో ! నివేద్యతాం నివేద్యతాం మహారాజాయాజ్ఞేశ్వరాయ ।

సూత్రధారః - భవతు, విజ్ఞాతమ్ ।

సఙ్గామే తుములే జాతే కర్ణాయ కలితాఙ్గాలిః ।

నివేదయతి సంభ్రాన్తో భృతోఽ దుర్యోధనాఙ్గాయా ॥ ౨॥

(నిష్కొఞ్చిః)

ప్రస్తావనా ।

(తతః ప్రవిశతి భటః)

భటః - భో భో ! నివేద్యతాం నివేద్యతాం మహారాజాయాజ్ఞేశ్వరాయ

యుద్ధకాల ఉపస్థిత ఇతి ।

కరితురగరభస్టైః పార్థకేతోః పురస్తాద్

ముదితన్పవతిసింహైః సింహనాదః కృతోఽద్య ।

త్వరితమరినినాదైర్ద్యఃసహం లోకపీఠః
సమరమధిగతార్థః ప్రస్థితో నాగకేతుః ॥ 3 ॥

(పరిక్రమ్యావలోక్య) అయే ఏషోఙ్గరాజః సమరపరిచ్ఛదపరివృతః
శల్యరాజసహితః స్వభవనాన్నిష్క్రమ్యేత ఏవాభివర్తతే । భోః
! కిన్నుఖలు యుద్ధోత్సవప్రముఖస్యా దృష్టపరాక్రమస్యాభూతపూర్వో
హృదయపరితాపః । ఏష హి,

అత్యుగ్రదీప్తివిశదః సమరేఙ్గగణ్యః
శౌర్యే చ సమ్ప్రతి సశోకముపైతి ధీమాన్ ।
ప్రాప్తే నిదాఘసమయే ఘనరాశిరుద్ధః
సూర్యః స్వభావరుచిమానివ భాతి కర్ణః ॥ ౪ ॥

యావదపసర్వామి । (నిష్క్రాంతః)

(తతః ప్రవిశతి యథోక్తరూపః కర్ణః శాల్యశ్చ)

కర్ణః -

మా తావన్మమ శరమార్గలక్షభూతాః
కిం ప్రాప్తాః క్షితిపతయః సజీవశేషాః ।
కర్తవ్యం రణశిరసి ప్రియం కురూణాం
ద్రష్టవ్యో యది స భవేద్ ధనజ్ఞయో మే ॥ ౫ ॥

శల్యరాజ ! యత్రాసావర్జునస్తత్రైవ చోద్యతాం మమ రథః ।

శల్యః - బాధమ్ । (చోదయతి)

కర్ణః - ఆహోతుఖలు,

అన్యోన్యశస్త్రవినిపాతనికృత్తగాత్ర-
యాధాశ్వవారణరథేషు మహాహవేషు ।
క్రుద్ధాన్తకప్రతిమవిక్రమిణో మమాపి
వైధుర్యమాపతతి చేతసి యుద్ధకాలే ॥ ౬ ॥

భోః ! కష్టమ్ ।

పూర్వం కున్త్యాం సముత్పన్నో రాధేయ ఇతి విశ్రుతః ।
యుధిష్ఠిరాదయస్తే మే యవీయాంసస్తు పాణ్డవాః ॥ ౭ ॥

అయం స కాలః క్రమలబ్ధశోభనో

గుణప్రకర్షో దివసోఽయమాగతః ।

నిరర్థమస్తం చ మయా హి శిక్షితం

పునశ్చ మాతుర్వచనేన వారితః ॥ ౮॥

భో మధ్రరాజ ! శ్రూయతాం మమాస్తస్య వృత్తాంతః ।

శల్యః - మమాప్యస్తి కౌతూహలమేనం వృత్తాంతం శ్రోతుమ్ ।

కర్ణః - పూర్వమేవ చాహం జామదగ్న్యస్య సకాశం గతవానస్మి ।

శల్యః - తతస్తతః ।

కర్ణః - తతః.

విద్యుల్లతాకపిలతుఙ్గజటాకలాపమ్

ఉద్యత్ప్రభావలయినం పరశుం దధానమ్ ।

క్షత్రాస్తకం మునివరం భృగువంశకేతుం

గత్వా ప్రణమ్య నికటే నిభృతః స్థితోఽస్మి ॥ ౯॥

శల్యః - తతస్తతః ।

కర్ణః - తతస్మిన్ జామదగ్న్యేన మమాశీర్వచనం దత్త్వా పృష్టోఽస్మి.

కో భవాన్ కిమర్థమిహాగత ఇతి ।

శల్యః - తతస్తతః ।

కర్ణః - భగవన్ ! అఖిలాన్యస్త్రాణ్యుపశిక్షితుమిచ్ఛామీత్సుక్తవానస్మి ।

శల్యః - తతస్తతః ।

కర్ణః - తత ఉక్తోఽహం భగవతా, బ్రాహ్మణేషూపదేశం కరిష్యామి,

న క్షత్రియాణామితి ।

శల్యః - అస్తి ఖలు భగవతః క్షత్రియవంశ్యైః పూర్వవైరమ్ । తతస్తతః ।

కర్ణః - తతో నాహం క్షత్రియ ఇత్యస్త్రోపదేశం గ్రహీతుమారబ్ధః ।

శల్యః - తతస్తతః ।

కర్ణః - తతః కతిపయకాలాతిక్రమే కదాచిత్

ఫలమూలసమిత్కుశకుసుమాహరణాయ గతవతా గురుణా సహానుగతోఽస్మి ।

తతః స గురుర్వనభ్రమణపరిశ్రమాన్మదజ్కే నిద్రావశముపగతః ।

శల్యః - తతస్తతః ।

కర్ణః - తతః.

కృతే వజ్రముఖేన నామ కృమిణా దైవాన్మమోరుద్వయే
నిద్రాచ్ఛేదభయాదసహ్యత గురోర్దైర్యాత్ తదా వేదనా ।

ఉత్థాయ క్షతజాస్త్వతః స సహసా రోషానలోద్ధీపితో
బుద్ధ్యా మాం చ శశాప కాలవిఫలాన్యస్త్రాణి తే సన్వీతి ॥ ౧౦॥

శల్యః - అహో కష్టమభిహితం తత్రభవతా ।

కర్ణః - పరీక్షామహే తావదస్త్రస్య వృత్తాంతమ్ । (తథా కృత్వా)
ఏతాన్యస్త్రాణి నిర్వీర్యాణీవ లక్ష్మ్యనే । అపిచ,

ఇమే హి దైన్యేన నిమీలితేక్షణా
ముహుః స్థలన్తో వివశాస్తురజ్జమాః ।
గజాశ్చ సప్తచ్ఛదదానగన్ధినో
నివేదయన్తివ రణే నివర్తనమ్ ॥ ౧౧॥

శక్ష్మదున్తభయశ్చ నిఃశబ్దాః ।

శల్యః - భోః ! కష్టం ఖల్విదమ్ ।

కర్ణః - శల్యరాజ ! అలమలం విషాదేన ।

హతోఽపి లభతే స్వర్గం జిత్వా తు లభతే యశః ।
ఉభే బహుమతే లోకే నాస్తి నిష్ఫలతా రణే ॥ ౧౨॥

అపిచ,

ఇమే హి యుద్ధేష్వనివర్తితాశా
హయాః సుపర్ణేన సమానవేగాః ।
శ్రీమత్సు కామ్బోజకులేషు జాతా
రక్షన్త్యపి యద్యపి రక్షితవ్యమ్ ॥ ౧౩॥

అక్షయోఽస్తు గోబ్రాహ్మణానామ్ । అక్షయోఽస్తు పతివ్రతానామ్ । అక్షయోఽస్తు
రణేష్వపరాజ్ముఖానాం యౌధపురుషాణామ్ । అక్షయోఽస్తు మమ ప్రాప్తకాలస్యా ।
ఏష భోః ప్రసన్నోఽస్మి ।

సమరముఖమసహ్యం పాణ్డవానాం ప్రవిశ్య

ప్రథితగుణగణాఢ్యం ధర్మరాజం చ బద్ధ్వా ।
 మమ శరవరవేగైరర్జునం పాతాయిత్యా
 వనమివ హతసింహం సుప్రవేశం కరోమి ॥ ౧౪ ॥

శల్యరాజా ! యావద్ రథమారోహవః ।

శల్యః - బాధమ్ ।

(ఉభౌ రథారోహణం నాటయతః)

కర్ణః - శల్యరాజ ! యత్రాసావర్జునస్తత్త్రివ చోద్యతాం మమ రథః ।
 (నేపథ్యే)

భో కర్ణ ! మహాత్తరం భిక్షం యాచేమి । [భోః కర్ణ ! మహాత్తరాం
 భిక్షాం యాచే]

కర్ణః - (ఆకర్ణ్య) ఆయే వీర్యవాన్ శబ్దః ।

శ్రీమానేవ న కేవలం ద్విజవరో యస్మాత్ ప్రభావో మహాన్
 ఆకర్ణ్య స్వరమస్య ధీరమధురం చిత్రార్పితాఙ్గా ఇవ ।
 ఉత్కర్ష్యస్త్రీమితాఙ్గితాక్షవలితగ్రీవార్పితాగ్రాననాన్
 తిష్ఠన్త్యస్యవశాఙ్గయస్థి సహసా యాన్తో మమైతే హయాః ॥ ౧౫ ॥

ఆహూయతాం న విప్రుః । న న । అహమేవాహ్వాయామి । భగవన్ ! ఇత ఇతః ।

(తతః ప్రవిశతి బ్రాహ్మణరూపేణ శక్రః)

శక్రః - భో మేఘాః ! సూర్యేణైవ నివర్త్య గచ్ఛన్తు భవన్తః ।

(కర్ణముపగమ్య) భో కర్ణ ! మహాత్తరం భిక్షం యాచేమి । [భోః కర్ణ
 ! మహాత్తరాం భిక్షాం యాచే ।]

కర్ణః - దృఢం ప్రీతోఽస్మి భగవన్ !

యాతః కృతార్థగణనామహమద్య లోకే

రాజేన్ద్రమాలిమణిరఙ్గితపాదపద్మః ।

విప్రేన్ద్రపాదరజసా తు పవిత్రమాలిః

కర్ణో భవన్తమహమేష నమస్కరోమి ॥ ౧౬ ॥

శక్రః - (ఆత్మగతమ్) కిన్నుఖలు మయా వక్తవ్యమ్ । యది దీర్ఘాయుర్భవేతి

వక్ష్యే దీర్ఘాయుర్భవిష్యతి । యది న వక్ష్యే మూఢ ఇతి మాం పరిభవతి

। తస్మాదుభయం పరిహృత్య కిన్నుఖలు వక్ష్యామి । భవతు, దృష్టమ్ ।
(ప్రకాశమ్) భో కణ్ణం ! సుయ్యే విఅ చన్దే విఅ, హిమవన్దే విఅ, సాగళే విఅ,
చిట్టదు దే జసో । [భోః కర్న ! సూర్య ఇవ, చన్ద్ర ఇవ, హిమవానివ,
సాగర ఇవ, తిష్ఠతు తే యశః ।]

కర్ణః - భగవన్ ! కిం న వక్తవ్యం దీర్ఘాయుర్భవేతి । అథవా ఏతదేవ
శోభనమ్ । కుతః,

ధర్మో హి యత్తైః పురుషేణ సాధోః
భుజ్జుజ్జిహ్వాచపలా నృపశ్రియః ।
తస్మాత్ ప్రజాపాలనమాత్రబుద్ధ్యా
హతేషు దేహేషు గుణా ధరన్దే ॥ ౧౭ ॥

భగవన్ ! కిమిచ్ఛసి కిమహం దదామి ।

శక్రః - మహాత్తరం భిక్షం యాచేమి । [మహాత్తరాం భిక్షాం యాచే ।]

కర్ణః - మహాత్తరాం భిక్షాం భవతే ప్రదాస్యే । శ్రూయంతాం మద్విభవాః,

గుణవదమృతకల్పక్షీరధారాభివర్షి
ద్విజవర రుచితం తే తృప్తవత్సానుపాతమ్ ।

తరుణమధికమర్థిప్రార్థనీయం పవిత్రం

విహితకనకశృంగం గోసహస్రం దదామి ॥ ౧౮ ॥

శక్రః - గోసహస్రం త్తి । ముహుతతతం ఖరం పిబామి । ణేచ్ఛామి కణ్ణ
! ణేచ్ఛామి । [గోసహస్రమితి । ముహూర్తకం క్షీర పిబామి । నేచ్ఛామి
కర్ణ ! నేచ్ఛామి ।]

కర్ణః - కిం నేచ్ఛతి భగవాన్ । ఇదమపి శ్రూయతాం,

రవితురగసమానం సాధనం రాజలక్ష్మ్యః

సకలనృపతిమాన్యం మాన్యకామ్నోజ్జాతమ్ ।

సుగుణమనిలవేగం యుద్ధదృష్టాపదానం

సపది బహుసహస్రం వాజినాం తే దదామి ॥ ౧౯ ॥

శక్రః - అస్స త్తి । ముహుతతతం ఆశుహామి । ణేచ్ఛామి కణ్ణ ! ణేచ్ఛామి ।

[అశ్వ ఇతి । ముహూర్తకమారోహామి । నేచ్ఛామి కర్ణ ! నేచ్ఛామి ।]

కర్ణః - కిం నేచ్ఛతి భగవాన్ । అన్యదపి శ్రూయతాం

మదసరితకపోలం పట్టదైః సేవ్యమానం

గిరివరనిచయాభం మేఘగమ్భీరఘోషమ్ ।

సితనఖదశనానాం వారణానామనేకం

రిపుసమరవిమర్దం వృన్దమేతద్ దదామి ॥ ౨౦॥

శక్రః - గఱ త్తి । ముహుత్తఱం ఆశుహామి । ణేచ్చామి కణ్ణ ! ణేచ్చామి ।

[గజ ఇతి । ముహూర్తకమారోహామి । నేచ్చామి కర్ణ ! నేచ్చామి ।]

కర్ణః - కిం నేచ్ఛతి భగవాన్ । అన్యదపి శ్రూయతామ్ । అపర్యాప్తం

కనకం దదామి ।

శక్రః - గహ్ణిఱ గచ్చామి । (కిఱ్ఱ్చిద్ గత్వా) ణేచ్చామి కణ్ణ ! ణేచ్చామి

। [గృహీత్వా గచ్చామి । నేచ్చామి కర్ణ ! నేచ్చామి ।]

కర్ణః - తేన హి జిత్వా పృథివీం దదామి ।

శక్రః - పుహువీష కిం కరిస్సమ్ । [పృథివ్యా కిం కరిష్యామి ।]

కర్ణః - తేన హ్యగ్నిష్టోమఫలం దదామి ।

శక్రః - అగ్నిష్టోమఫశేణ కిం కయ్యమ్ । [అగ్నిష్టోమఫలేన కిం కార్యమ్ ।]

కర్ణః - తేన హి మచ్చిరో దదామి ।

శక్రః - అవిహా అవిహా । [అవిహా అవిహా ।]

కర్ణః - న భేతవ్యం న భేతవ్యమ్ । ప్రసీదతు భగవాన్ । అన్యదపి శ్రూయతామ్ ।

అజైః సహైవ జనితం మమ దేహరజ్ఞా

దేవాసురైరపి న భేద్యమిదం సహస్త్రిః ।

దేయం తథాపి కవచం సహ కుణ్డలాభ్యాం

ప్రీత్యా మయా భగవతో రుచితం యది స్యాత్ ॥ ౨౧॥

శక్రః - (సహర్షమ్) దేదు దేదు । [దదాతు దదాతు ।]

కర్ణః - (ఆత్మగతమ్) ఏష ఏవాస్య కమః । కిన్నుఖల్వనేకకపటబుద్ధిః

కృష్ణస్యోపాయః । సోఽపిచ భవతు । ధిగయుక్తమనుశోచితుమ్ । నాస్తి

సంశయః । (ప్రకాశమ్) గృహ్యతామ్ ।

శల్యః - అఙ్గరాజః ! న దాతవ్యం న దాతవ్యమ్ ।

కర్ణః - శల్యరాజ ! అలమలం వారయితుమ్ । పశ్య.

శిష్యా క్షయం గచ్ఛతి కాలపర్యయాత్

సుబద్ధమూలా నిపతన్తి పాదపాః ।

జలం జలస్థానగతం చ శుష్యతి

హుతం చ దత్తం చ తథైవ తిష్ఠతి ॥ ౨౨॥

తస్మాద్ గృహ్యతామ్ । (నికృత్య దదాతి)

శక్రః - (గృహీత్వా ఆత్మగతమ్) గృహీతే ఏతే । పూర్వమేవాహమ్
అర్జునవిజయార్థం సర్వదేవైర్యత్ సమర్థితం, తదిదానీం మయానుష్ఠితమ్
। తస్మాద్ హమప్యైరావతమారుహ్యోర్జునకర్ణయోర్మృద్ధవిశేషంపశ్యామి ।
(నిష్కృంతః)

శల్యః - అజరాజ ! వశ్చీతః ఖలు భవాన్ ।

కర్ణః - కేన ।

శల్యః - శక్రేణ ।

కర్ణః - న ఖలు । శక్రః ఖలు మయా వశ్చీతః । కుతః,

అనేకయజ్ఞాహుతితర్పితో ద్విజైః

కీరీమీమాన్ దానవసంజ్ఞమర్దనః ।

సురద్విపాస్ఫాలనకర్కశాఙ్గులిర్

మయా కృతార్థః ర్భలు పాకశాసనః ॥ ౨౩॥

(ప్రవిశ్య బ్రాహ్మణరూపేణ)

దేవదూతః - భోః కర్ణ ! కవచకుణ్డలగ్రహణపశ్చాత్తాపేన

పురన్దరోణానుగృహీతోఽసి । పాణ్ణవేష్యేకపురుషవధార్థమమోఘమస్త్రం

విమలా నామ శక్తిరియం గృహ్యతామ్ ।

కర్ణః - ధీగ్, దత్తస్య న ప్రతిగృహ్ణామి ।

దేవదూతః - నను బ్రాహ్మణవచనాద్ గృహ్యతామ్ ।

కర్ణః - బ్రాహ్మణవచనమితి । న మయాతిక్రాన్తపూర్వమ్ । కదా లభేయ

దేవదూతః - యదా స్మరసి తదా లభస్య ।

కర్ణః - బాధమ్ । అనుగృహీతోఽస్మి । ప్రతినివర్తతాం భవాన్ ।

దేవదూతః - బాధమ్ । (నిష్కాంతః)

కర్ణః - శల్యరాజ ! యావద్ రథమారోహవః ।

శల్యః - బాధమ్ ।

(రథారోహణం నాటయతః)

కర్ణః - ఆయే శబ్ద ఇవ శ్రూయతే । కిన్నుఖల్విదమ్ ।

శఙ్ఖధ్వనిః ప్రలయసాగరఘోషతుల్యః

కృష్ణస్య వా న తు భవేత్ స తు ఫల్గునస్య ।

నూనం యుధిష్ఠిరపరాజయకోపితాత్మా

పార్థః కరిష్యతి యథాబలమద్య యుద్ధమ్ ॥ ౨౪ ॥

శల్యరాజ ! యత్రాసావర్జనః తత్రైవ చోద్యతాం మమ రథః ।

శల్యః - బాధమ్ ।

(భరతవాక్యమ్)

సర్వత్ర సమ్పదః సన్తు నశ్యన్తు విపదః సదా ।

రాజా రాజగుణోపేతో భూమిమేకః ప్రశాన్తు నః ॥ ౨౫ ॥

(నిష్కాంతః)

కర్ణభారమవసితమ్ ।

శుభం భూయాత్ ।

Encoded and proofread by Arun questions.sanskrit@gmail.com

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

